

รายงานฉบับสมบูรณ์
การศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและแนวทางการประยุกต์ใช้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่ยั่งยืน

วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มมส

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุนทรชัย ชอบยศ

โครงการวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากเงินทุนอุดหนุนและส่งเสริมโครงการวิจัย
จากงบประมาณเงินรายได้ ประจำปี 2561
ภายใต้ศูนย์ศึกษาสิทธิมนุษยชนและสันติวิธี
วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

กิตติกรรมประกาศ

รายงานวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและแนวทางการประยุกต์ใช้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่ยั่งยืน โดยได้รับคำแนะนำและความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปิยะพงษ์ บุขบงก์ รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษาและวิจัย ของวิทยาลัยการเมืองการปกครองในขณะนั้น ที่ได้ชี้แนะแนวทาง แก่ผู้วิจัยในการศึกษาหรือวิจัยเอกสาร และปลูกพลังผู้วิจัยให้เห็นถึงความสำคัญของประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ผ่านหนังสือของ อเนก เหล่าธรรมทัศน์และอัครเดช สุภักกุล (2557) เรื่อง ล้านนานิยม เค้าโครง ประวัติศาสตร์เพื่อความรักและภูมิใจในท้องถิ่น แม้ทางผู้วิจัยไม่ใช่นักประวัติศาสตร์แต่ก็เชื่อว่าการศึกษา ประวัติศาสตร์เชิงสหวิทยาการ เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความตระหนักในการเป็นพลเมืองท้องถิ่น

ขอขอบคุณวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สถาบันการศึกษาอันเป็นที่เคารพยิ่งของผู้วิจัย ที่ได้ให้การสนับสนุนทุนอุดหนุนและส่งเสริมโครงการวิจัย จากงบประมาณเงินรายได้ ประจำปี 2561 ภายใต้ศูนย์ศึกษาสิทธิมนุษยชนและสันติวิธี ทั้งนี้ผู้เขียนจะได้รับการสนับสนุนการวิจัย เพื่อให้ศึกษาวิจัยเอกสาร ตามประกาศวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เรื่อง ผลการพิจารณาทุนอุดหนุนการวิจัยและส่งเสริมโครงการวิจัยจากงบประมาณรายได้ของวิทยาลัยการ เมืองการปกครอง ประจำปีงบประมาณ 2561 (เพิ่มเติม) ฉบับลงวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2561 แต่ในทางปฏิบัติผู้วิจัยได้ ลงพื้นที่เก็บข้อมูลเพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนขึ้นในการนำประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไปใช้ในการพัฒนาท้องถิ่น ใน การนี้ผู้วิจัยขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชิงชาญ จงสมชัย คณบดีวิทยาลัยการเมืองการปกครองที่ ส่งเสริมงานวิจัยของคณะอย่างต่อเนื่อง ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อลงกรณ์ อรรถแสง ในฐานะรอง คณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษาและวิจัยท่านปัจจุบัน ที่ได้จัดวิทยากรงานวิจัยประจำปี 2561 ที่ทำให้ผู้วิจัยได้ ข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่าน ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและมีประเด็นที่ครอบคลุมชัดเจนขึ้น ขอขอบคุณอาจารย์ดร.วิศุทธิ์ พิรมหล้าที่ได้กรุณาตรวจทานบทคัดย่อทำให้งานวิจัยสมบูรณ์และส่งทันตามรอบ เวลา ขอป้ใจอธิบร อีนอุ๋นโชติ ในฐานะนักวิจัยผู้ช่วยที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการสืบค้นหนังสือ ตำรา รวมถึงการตรวจทานงานวิจัยชิ้นนี้

ท้ายที่สุดหากงานศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของนักรัฐประศาสนศาสตร์ฉบับนี้ จะพอมีประโยชน์ แก่วงวิชาการท้องถิ่นอยู่บ้าง ขอขอบคุณงามความดีทั้งหมดแก่วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัย มหาสารคาม ในโอกาสเฉลิมฉลองครบรอบ 15 ปีแห่งการสถาปนาในปี พ.ศ. 2561 เพื่อเป็นการสนอง วิสัยทัศน์ของวิทยาลัยที่ว่า “รัฐศาสตร์ฐานราก เพื่อรากฐานของสังคม” และเป็นการขับเคลื่อนวิชาการ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

สุนทรชัย ชอบยศ
บ้านอุ่มเสี้ยว 9 พฤศจิกายน 2561

บทคัดย่อ

- รายงานการวิจัย** : การศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและแนวทางการประยุกต์ใช้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่ยั่งยืน
- ผู้วิจัย** : ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุนทรชัย ชอบยศ และอวิรุทธ์ อินอุ่นโชติ
- แหล่งทุน** : โครงการวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากเงินทุนอุดหนุนและส่งเสริมโครงการวิจัย จากงบประมาณรายได้ประจำปี 2561 ภายใต้ศูนย์ศึกษาสิทธิมนุษยชนและสันติวิธี วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น แนวทางการศึกษา และการประยุกต์ใช้ 2) เพื่อศึกษาบทเรียนจากท้องถิ่นอีสานในการนำประวัติศาสตร์มาใช้ในการพัฒนาท้องถิ่น การศึกษานี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาเอกสาร ผลการศึกษาพบว่า ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคือการศึกษาประวัติศาสตร์ที่คำนึงถึงผู้คนในชุมชนท้องถิ่นไม่ใช่นับที่บุคคลสำคัญระดับชาติ เป็นประวัติศาสตร์ที่เน้นความหลากหลายที่ไม่ได้มองแต่ศูนย์อำนาจการปกครอง การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นให้ความสำคัญต่อด้าน เรื่องราวปรัมปราในฐานะที่เป็นความเชื่อและการบอกต่อของคนท้องถิ่น และการให้ความสำคัญกับคนในท้องถิ่นในฐานะผู้เล่าเรื่อง (Oral History) โดยมีวิธีการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคือ 1) การกำหนดเป้าหมายหรือประเด็นที่จะศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น 2) การทบทวนวรรณกรรม และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง 3) การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มเพื่อแสวงหาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น 4) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตีความข้อมูลและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ 5) การนำเสนอข้อมูลทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น 6) การใช้ประโยชน์จากประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

ทั้งนี้บทเรียนการนำประวัติศาสตร์มาใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นอีสานมีหลายมิติด้วยกันได้แก่ 1) การใช้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อการสร้างตระหนักรู้และสำนึกรักท้องถิ่น 2) การใช้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อการต่อสู้กับอำนาจรัฐและทุนภายนอก 3) การใช้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างการท่องเที่ยวโดยท้องถิ่น และ 4) การใช้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างการศึกษาของคนในท้องถิ่น

คำสำคัญ : ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น, การพัฒนาท้องถิ่น, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

Title : The Study of Concepts, Theories, and Guidelines for Applying Local History to achieve Sustainable Local Development

Researcher : Sunthonchai Chopyot and Awirut In-ouchot

Research Fund : Funded by Human Right and Peace Study Research Center, Fiscal Year 2018

This study aims to 1) study the concept of local history and its application 2) to learn the lessons from the local northeastern region in applying history to local development. The qualitative methods were adopted by this study including the review of relevant documents. The study indicated that local history is a study of history taking into account people in the local community, instead of focusing on the national key person. It is a history focusing on an interconnected diversity, not at the center of power. The local history studies pay attention on myths and the oral history. These deem as a faith and the meaningful storytelling to the local livelihoods. The local historical approaches are as follows: 1) targeting or identifying the issues of studying; 2) reviewing relevant local historical literature and evidence; 3) in-depth interviews and group discussions to seek local histories; 4) synthesis analysis, interpretation of data and principles; 5) presentation of local historical information and 6) utilization of local history.

The use of local history in the Isan development is multidimensional, including: 1) using local history to raise awareness and to enhance local loyalty. 2) using local history to deal with state power and external capital. 3) using local history to promote local tourism; and 4) using local history to enhance local education.

Keywords: Local History, Local Development, Local Government

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อ	ข
Abstract	ค
สารบัญ	จ
สารบัญภาพ	ช
สารบัญตาราง	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญ	1
วัตถุประสงค์ในการศึกษา	2
ระเบียบวิธีการศึกษา	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
นิยามศัพท์	4
บทที่ 2 แนวคิดว่าด้วยประวัติศาสตร์	5
ความหมายของประวัติศาสตร์	5
ประวัติศาสตร์ชาติและประวัติศาสตร์ท้องถิ่น	8
แนวคิดยุคใหม่ว่าด้วยประวัติศาสตร์	13
บทที่ 3 แนวคิดว่าด้วยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น แนวทางการศึกษาและแนวทางการประยุกต์ใช้	19
ว่าด้วยความหมายของประวัติศาสตร์ท้องถิ่น	19
ว่าด้วยวิธีการศึกษาประวัติศาสตร์ (Historical Method)	27
แนวทางการประยุกต์ใช้ประวัติศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น	45
การใช้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อการสร้างวัฒนธรรมและสำนึกรักท้องถิ่น	46
การใช้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อการต่อสู้กับอำนาจรัฐและทุนภายนอก	49

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
การใช้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างการท่องเที่ยวท้องถิ่น	50
การใช้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างการศึกษาของคนในท้องถิ่น	55
บทที่ 4 บทเรียนจากท้องถิ่นอีสานในการนำประวัติศาสตร์มาใช้ในการพัฒนาท้องถิ่น	60
บทเรียนการนำประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อการสร้างความตระหนักและสำนึกรักท้องถิ่น	60
บทเรียนการใช้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อการต่อสู้กับอำนาจรัฐและทุนภายนอก	62
บทเรียนการนำประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างการท่องเที่ยวท้องถิ่น	66
บทเรียนการนำประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างการศึกษาของคนในท้องถิ่น	81
บทที่ 5 สรุปและอภิปรายผลการศึกษา	87
การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น	87
บทเรียนการนำประวัติศาสตร์มาใช้ในการพัฒนาท้องถิ่น	90
การอภิปรายผลการศึกษา	94
ข้อเสนอแนะเพื่อสร้างพลังในการพัฒนาและศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น	99
บรรณานุกรม	101

วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น